

1/1993 Sb.

ÚSTAVA ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 16. prosince 1992

Změna: [347/1997 Sb.](#)
Změna: [300/2000 Sb.](#)
Změna: [448/2001 Sb.](#)
Změna: [395/2001 Sb.](#)
Změna: [515/2002 Sb.](#)
Změna: [319/2009 Sb.](#)
Změna: [71/2012 Sb.](#)
Změna: [71/2012 Sb.](#) (část)
Změna: [98/2013 Sb.](#)

Česká národní rada se usnesla na tomto ústavním zákoně:

PREAMBULE

My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,
v čase obnovy samostatného českého státu,
věrní všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé,
odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody
jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů, kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku,
jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti,
jako součást rodiny evropských a světových demokracií,
odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství,
odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu,
prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky

HLAVA PRVNÍ

Základní ustanovení

Čl.1

(1) Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana.

(2) Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Čl.2

(1) Lid je zdrojem veškeré státní moci; vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.

(2) Ústavní zákon může stanovit, kdy lid vykonává státní moc přímo.

(3) Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

(4) Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

Pozn. zastupitelská demokracie = parlamentní, přímá demokracie = referendum, vyžadován ústavní zákon

Čl.3

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod.

Pozn. tedy pololegální ústavní systém = ústavní pořádek, jež vedle ústavy tvoří další právní předpisy, přičemž jedním z nich je Listina

Čl.11

Území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem.

Čl.12

(1) Nabytí a pozbytí státního občanství České republiky stanoví zákon.

(2) Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.

Čl.13

Hlavním městem České republiky je Praha.

Pozn. v čl. 1 a 2 (státní moc), 11 (území), 12 (obyvatelstvo; resp. občané) = 3 základní složky státu

HLAVA DRUHÁ

Moc zákonodárná

Čl.15

(1) Zákonodárná moc v České republice náleží Parlamentu.

(2) Parlament je tvořen dvěma komorami, a to Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Čl.16

(1) Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let.

(2) Senát má 81 senátorů, kteří jsou voleni na dobu šesti let. Každé dva roky se volí třetina senátorů.

Čl.18

(1) Volby do Poslanecké sněmovny se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad poměrného zastoupení.

(2) Volby do Senátu se konají tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva, podle zásad většinového systému.

(3) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

Čl.19

(1) Do Poslanecké sněmovny může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let.

(2) Do Senátu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 40 let.

(3) Mandát poslance nebo senátora vzniká zvolením.

Čl.27

(1) Poslance ani senátora nelze postihnout pro hlasování v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo jejich orgánech.

(2) Za projevy učiněné v Poslanecké sněmovně nebo Senátu nebo v jejich orgánech nelze poslance nebo senátora trestně stíhat. Poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem.

(3) Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon nestanoví jinak.

(4) Poslance ani senátora nelze trestně stíhat bez souhlasu komory, jejímž je členem. Odepře-li komora souhlas, je trestní stíhání po dobu trvání mandátu vyloučeno.

(5) Poslance nebo senátora lze zadržet, jen byl-li dopaden při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté. Příslušný orgán je povinen zadržení ihned oznámit předsedovi komory, jejímž je zadržovaný členem; nedá-li předseda komory do 24 hodin od zadržení souhlas k odevzdání zadržovanému soudu, je příslušný orgán povinen ho propustit. Na své první následující schůzi komora rozhodne o přípustnosti stíhání s konečnou platností.

Pozn. v odst 1 tzv. indemnita neboli též materiální imunita = nepostižitelnost za hlasování,

v odst. 2 imunita, čl. 4 a 5 částečná procesní exempce = pokud nebude vydán souhlas s trestním stíháním, je toto po dobu výkonu mandátu vyloučeno (srov. s prezidentem, který tuto má úplnou – čl. 65)

Čl.35

(1) Poslaneckou sněmovnu může rozpustit prezident republiky, jestliže

a) Poslanecká sněmovna nevyjádřila důvěru nově jmenované vládě, jejíž předseda byl prezidentem republiky jmenován na návrh předsedy Poslanecké sněmovny,

b) Poslanecká sněmovna se neusnese do tří měsíců o vládním návrhu zákona, s jehož projednáním spojila vláda otázku důvěry,

c) zasedání Poslanecké sněmovny bylo přerušeno po dobu delší, než je přípustné,

d) Poslanecká sněmovna nebyla po dobu delší tří měsíců způsobilá se usnášet, ačkoliv nebylo její zasedání přerušeno a ačkoliv byla v té době opakovaně svolána ke schůzi.

(2) Prezident republiky Poslaneckou sněmovnu rozpustí, navrhne-li mu to Poslanecká sněmovna usnesením, s nímž vyslovila souhlas třípětinová většina všech poslanců.

(3) Poslaneckou sněmovnu nelze rozpustit tři měsíce před skončením jejího volebního období.

Pozn. pod písm. a) diskutovaná situace na přednášce po volbách 2017 (otázka vlády v demisi vládnoucí celé volební období, když prezident sněmovnu toliko rozpustit „může“)

V odst. 2 je pak upravena povinnost prezidenta rozpustit Poslaneckou sněmovnu (mj. kvalifikované usnesení sněmovny), pokud se rozhodne rozpustit „sebe sama“.

Čl.39

(1) Komory jsou způsobilé se usnášet za přítomnosti alespoň jedné třetiny svých členů.

(2) K přijetí usnesení komory je třeba souhlasu nadpoloviční většiny přítomných poslanců nebo senátorů, nestanoví-li Ústava jinak.

(3) K přijetí usnesení o vyhlášení válečného stavu a k přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky nebo s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, jakož i k přijetí usnesení o účasti České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců a nadpoloviční většiny všech senátorů.

(4) K přijetí ústavního zákona a souhlasu k ratifikaci mezinárodní smlouvy uvedené v čl. 10a odst. 1 je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců a třípětinové většiny přítomných senátorů.

Čl.40

K přijetí volebního zákona a zákona o zásadách jednání a styku obou komor mezi sebou, jakož i navenek a zákona o jednacím řádu Senátu je třeba, aby byl schválen Poslaneckou sněmovnou a Senátem.

Pozn. čl. 39 a 40 řeší usnášeníschopnost Poslanecké sněmovny, přičemž čl. 39 odst. 1 a 2 upravují tzv. „prosté usnesení“, čl. 39 odst. 3 a odst. 4 pak tzv. „kvalifikovaná usnesení“.

Kvalifikovaná usnesení Poslanecké sněmovny jsou pak dále upravena

Čl. 35 odst. 2 = rozpuštění Poslanecké sněmovny 3/5 všech poslanců

Čl. 47 odst. 2 a odst. 3 = přehlasování Senátu v rámci zákonodárského procesu (101)

Čl. 50 odst. 2 = hlasování o zákonu vráceném prezidentem (101)

Čl. 65 odst. 2 = souhlas s ústavní žalobou na prezidenta (3/5)

Čl. 72 odst. 2 = vyslovení nedůvěry vládě (101)

Čl.41

(1) Návrhy zákonů se podávají Poslanecké sněmovně.

(2) Návrh zákona může podat poslanec, skupina poslanců, Senát, vláda nebo zastupitelstvo vyššího územního samosprávného celku.

Čl.42

(1) Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu podává vláda.

(2) Tyto návrhy projednává na veřejné schůzi a usnáší se o nich jen Poslanecká sněmovna.

Pozn.čl. 41 a 42 upravují tzv. zákonodárnou iniciativu, resp. okruh subjektů, které jsou oprávněny navrhnout zákony

Čl.45

Návrh zákona, se kterým Poslanecká sněmovna vyslovila souhlas, postoupí Poslanecká sněmovna Senátu bez zbytečného odkladu.

Čl.46

(1) Senát projedná návrh zákona a usnese se k němu do třiceti dnů od jeho postoupení.

(2) Senát svým usnesením návrh zákona schválí nebo zamítne nebo vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy anebo vyjádří vůli nezabývat se jím.

(3) Jestliže se Senát nevyjádří ve lhůtě podle odstavce 1, platí, že je návrh zákona přijat.

Čl.47

(1) Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(2) Jestliže Senát návrh zákona vrátí Poslanecké sněmovně s pozměňovacími návrhy, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna ve znění schváleném Senátem. Jejím usnesením je návrh zákona přijat.

(3) Jestliže Poslanecká sněmovna neschválí návrh zákona ve znění schváleném Senátem, hlasuje znovu o návrhu zákona ve znění, ve kterém byl postoupen Senátu. Návrh zákona je přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců.

(4) Pozměňovací návrhy nejsou při projednávání zamítnutého nebo vráceného návrhu zákona v Poslanecké sněmovně přípustné.

Čl.48

Jestliže Senát vyjádří vůli nezabývat se návrhem zákona, je tímto usnesením návrh zákona přijat.

Čl.50

(1) Prezident republiky má právo vrátit přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního, s odůvodněním do patnácti dnů ode dne, kdy mu byl postoupen.

(2) O vráceném zákonu hlasuje Poslanecká sněmovna znovu. Pozměňovací návrhy nejsou přípustné. Jestliže Poslanecká sněmovna setrvá na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech poslanců, zákon se vyhlásí. Jinak platí, že zákon nebyl přijat.

Pozn. čl. 45 – 50 pak popisují participaci Senátu (druhé komory) a prezidenta na zákonodárném procesu. Poté, co poslanecká sněmovna schválí návrh zákona, tento putuje do Senátu, který se

- návrhem nezabývá = návrh je přijat (tzv. fikce přijetí)
- návrh schválí = návrh je přijat
- vrátí sněmovně s pozměňovacími návrhy = hlasuje o návrhu Senátu – přijat = schválen, pokud neschválí pozměněné znění, hlasuje o původním návrhu, který musí být přijat kvalifikovaným usnesením (101 hlasů všech poslanců), jinak není schválen
- vrátí sněmovně = aby byl návrh přijat, musí být přijat kvalifikovaným usnesením (101 hlasů všech poslanců).

Přijatý zákon putuje k prezidentovi, pokud jej odmítne (tzv. relativní veto) = musí sněmovna znovu hlasovat kvalifikovanou většinou (101 hlasů všech poslanců)

HLAVA TŘETÍ

Moc výkonná

Prezident republiky

Čl.54

(1) Prezident republiky je hlavou státu.

(2) Prezident republiky je volen v přímých volbách.

(3) Prezident republiky není z výkonu své funkce odpovědný.

Čl.55

Prezident republiky se ujímá úřadu složením slibu. Volební období prezidenta republiky trvá pět let a začíná dnem složení slibu.

Čl.56

(1) Volba prezidenta republiky se koná tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva.

(2) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel nadpoloviční většinu platných hlasů oprávněných voličů. Není-li takový kandidát, koná se za čtrnáct dnů po začátku prvního kola volby druhé kolo volby, do kterého postupují dva neúspěšnější kandidáti z prvního kola volby. Při rovnosti hlasů postupují do druhého kola volby všichni kandidáti, kteří v prvním kole volby získali nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů, a nejsou-li takoví kandidáti alespoň dva, postupují i kandidáti, kteří obdrželi druhý nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů.

(3) Prezidentem republiky je zvolen kandidát, který obdržel ve druhém kole volby nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Je-li takových kandidátů více, prezident republiky není zvolen a do deseti dnů se vyhlásí nová volba prezidenta republiky.

(4) Pokud kandidát, který postoupil do druhého kola volby, přestane být volitelný za prezidenta republiky před druhým kolem volby anebo se práva kandidovat vzdá, postupuje do druhého kola volby kandidát, který v prvním kole volby získal další nejvyšší počet platných hlasů oprávněných voličů. Druhé kolo volby se koná i tehdy, účastní-li se ho pouze jeden kandidát.

(5) Navrhovat kandidáta je oprávněn každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let, podpoří-li jeho návrh petice podepsaná nejméně 50 000 občany České republiky oprávněnými volit prezidenta republiky. Navrhovat kandidáta je oprávněno nejméně dvacet poslanců nebo nejméně deset senátorů.

(6) Právo volit má každý občan České republiky, který dosáhl věku 18 let.

(7) Volba prezidenta republiky se koná v posledních šedesáti dnech volebního období úřadujícího prezidenta republiky, nejpozději však třicet dnů před uplynutím volebního období úřadujícího prezidenta republiky. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, koná se volba prezidenta republiky do devadesáti dnů.

(8) Volbu prezidenta republiky vyhláší předseda Senátu nejpozději devadesát dnů před jejím konáním. Uvolní-li se úřad prezidenta republiky, vyhlásí předseda Senátu volbu prezidenta republiky nejpozději do deseti dnů poté a zároveň nejpozději osmdesát dnů před jejím konáním.

(9) Není-li funkce předsedy Senátu obsazena, vyhláší volbu prezidenta republiky předseda Poslanecké sněmovny.

Čl.57

(1) Prezidentem republiky může být zvolen občan, který je volitelný do Senátu.

(2) Nikdo nemůže být zvolen více než dvakrát za sebou.

Pozn. prezident může být zvolen více než 2x, nikoli však více než 2x za sebou, př. funkční období prezidenta Klause (2003-2008, 2008-2013), první funkční období prezidenta Zemana (2013-2018), na funkční období 2018 – 2023 by však již bývalý prezident Klaus kandidovat mohl

Čl.62

Prezident republiky

a) jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,

b) svolává zasedání Poslanecké sněmovny,

- c) rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- d) pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatímně až do jmenování nové vlády,
- e) jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- f) jmenuje ze soudců předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- g) odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem a zahazuje odsouzení,
- h) má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- i) podepisuje zákony,
- j) jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- k) jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

Pozn. v daném případě jde o tzv. výlučné pravomoci prezidenta

Čl.63

(1) Prezident republiky dále

- a) zastupuje stát navenek,
- b) sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- c) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- d) přijímá vedoucí zastupitelských misí,
- e) pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- f) vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- g) jmenuje a povyšuje generály,
- h) propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- i) jmenuje soudce,
- j) nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo,
- k) má právo udělovat amnestii.

(2) Prezidentovi republiky přísluší vykonávat i pravomoci, které nejsou výslovně v ústavním zákoně uvedeny, stanoví-li tak zákon.

(3) Rozhodnutí prezidenta republiky vydané podle odstavců 1 a 2 vyžaduje ke své platnosti spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády.

(4) Za rozhodnutí prezidenta republiky, které vyžaduje spolupodpis předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády, odpovídá vláda.

Pozn. zde jde o tzv. dělené pravomoci prezidenta

Čl.65

(1) Prezidenta republiky nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správný delikt.

(2) Senát může se souhlasem Poslanecké sněmovny podat ústavní žalobu proti prezidentu republiky k Ústavnímu soudu, a to pro velezradu nebo pro hrubé porušení Ústavy nebo jiné součásti ústavního pořádku; velezradou se rozumí jednání prezidenta republiky směřující proti svrchovanosti a celistvosti republiky, jakož i proti jejímu demokratickému řádu. Ústavní soud může na základě ústavní žaloby Senátu rozhodnout o tom, že prezident republiky ztrácí prezidentský úřad a způsobilost jej znovu nabýt.

(3) K přijetí návrhu ústavní žaloby Senátem je třeba souhlasu třípětinové většiny přítomných senátorů. K přijetí souhlasu Poslanecké sněmovny s podáním ústavní žaloby je třeba souhlasu třípětinové většiny všech poslanců; nevysloví-li Poslanecká sněmovna souhlas do tří měsíců ode dne, kdy o něj Senát požádal, platí, že souhlas nebyl dán.

Pozn. v odst. 1 = úplná procesní exempce, za činy spáchané po dobu výkonu mandátu nelze prezidenta stíhat, odst. 2 a 3 pak upravují podmínky ústavní žaloby na prezidenta, jedinou sankcí přitom je ztráta prezidentského úřadu a způsobilosti jej znovu nabyt. Je však nutná kvalifikovaná většina jak v Senátu, tak i Poslanecké sněmovně (3/5 přítomných Senátorů a 3/5 všech poslanců).

Vláda

Čl.67

(1) Vláda je vrcholným orgánem výkonné moci.

(2) Vláda se skládá z předsedy vlády, místopředsedů vlády a ministrů.

Čl.68

(1) Vláda je odpovědná Poslanecké sněmovně.

(2) Předsedu vlády jmenuje prezident republiky a na jeho návrh jmenuje ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

(3) Vláda předstoupí do třiceti dnů po svém jmenování před Poslaneckou sněmovnu a požádá ji o vyslovení důvěry.

(4) Pokud nově jmenovaná vláda nezíská v Poslanecké sněmovně důvěru, postupuje se podle odstavců 2 a 3. Jestliže ani takto jmenovaná vláda nezíská důvěru Poslanecké sněmovny, jmenuje prezident republiky předsedu vlády na návrh předsedy Poslanecké sněmovny.

(5) V ostatních případech prezident republiky jmenuje a odvolává na návrh předsedy vlády ostatní členy vlády a pověřuje je řízením ministerstev nebo jiných úřadů.

Pozn. vláda je kolegiální orgán sestávající se členů vlády.

Prezident jmenuje vládu, která do 30 dnů předstoupí před PS o vyslovení důvěry, nezíská-li, pokus se opakuje znovu, napotřetí pak je jmenována prezidentem vláda na návrh předsedy PS, pokud by ani tato nezískala důvěru, aktivuje se čl. 35

Ústava nestanoví zákonné lhůty pro jednotlivé kroky, tzn. vláda v demisi vládne, dokud zde není jmenována vláda nová.

Čl.72

(1) Poslanecká sněmovna může vyslovit vládě nedůvěru.

(2) Návrh na vyslovení nedůvěry vládě projedná Poslanecká sněmovna, jen je-li podán písemně nejméně padesáti poslanci. K přijetí návrhu je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech poslanců.

Čl.73

(1) Předseda vlády podává demisi do rukou prezidenta republiky. Ostatní členové vlády podávají demisi do rukou prezidenta republiky prostřednictvím předsedy vlády.

(2) Vláda podá demisi, jestliže Poslanecká sněmovna zamítla její žádost o vyslovení důvěry nebo jestliže jí vyslovila nedůvěru. Vláda podá demisi vždy po ustavující schůzi nově zvolené Poslanecké sněmovny.

Pozn. Oproti důvěře vlády, která je schvalována většinou přítomných poslanců jako běžné usnesení, pro vyslovení nedůvěry je požadována nadpoloviční většina všech poslanců, tedy 101.

Čl.78

K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.

Čl.79

(1) Ministerstva a jiné správní úřady lze zřídit a jejich působnost stanovit pouze zákonem.

(2) Právní poměry státních zaměstnanců v ministerstvech a jiných správních úřadech upravuje zákon.

(3) Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.

Čl.80

(1) Státní zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu v trestním řízení; vykonává i další úkoly, stanoví-li tak zákon.

(2) Postavení a působnost státního zastupitelství stanoví zákon.

HLAVA ČTVRTÁ

Moc soudní

Čl.81

Soudní moc vykonávají jménem republiky nezávislé soudy.

Čl.82

(1) Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí. Jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat.

(2) Soudce nelze proti jeho vůli odvolat nebo přeložit k jinému soudu; výjimky vyplývající zejména z kárné odpovědnosti stanoví zákon.

(3) Funkce soudce není slučitelná s funkcí prezidenta republiky, člena Parlamentu ani s jakoukoli funkcí ve veřejné správě; zákon stanoví, se kterými dalšími činnostmi je výkon soudcovské funkce neslučitelný.

Ústavní soud

Čl.83

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti.

Čl.84

(1) Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let.

(2) Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu.

(3) Soudcem Ústavního soudu může být jmenován bezúhonný občan, který je volitelný do Senátu, má vysokoškolské právnické vzdělání a byl nejméně deset let činný v právnickém povolání.

Čl.85

(1) Složením slibu do rukou prezidenta republiky se soudce Ústavního soudu ujímá své funkce.

(2) Slib soudce Ústavního soudu zní: "Slibuji na svou čest a svědomí, že budu chránit neporušitelnost přirozených práv člověka a práv občana, řídit se ústavními zákony a rozhodovat podle svého nejlepšího přesvědčení nezávisle a nestranně."

(3) Odmítne-li soudce složit slib nebo složí-li slib s výhradou, hledí se na něho, jako by nebyl jmenován.

Čl.87 [\[Komentář WK\]](#) [\[Komentář Linde\]](#) [\[DZ\]](#)

(1) Ústavní soud rozhoduje

a) o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem,

b) o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s ústavním pořádkem nebo zákonem,

c) o ústavní stížnosti orgánů územní samosprávy proti nezákonnému zásahu státu,

d) o ústavní stížnosti proti pravomocnému rozhodnutí a jinému zásahu orgánů veřejné moci do ústavně zaručených základních práv a svobod,

e) o opravném prostředku proti rozhodnutí ve věci ověření volby poslance nebo senátora,

- f) v pochybnostech o ztrátě volitelnosti a o neslučitelnosti výkonu funkcí poslance nebo senátora podle čl. 25,
- g) o ústavní žalobě Senátu proti prezidentu republiky podle čl. 65 odst. 2,
- h) o návrhu prezidenta republiky na zrušení usnesení Poslanecké sněmovny a Senátu podle čl. 66,
- i) o opatřeních nezbytných k provedení rozhodnutí mezinárodního soudu, které je pro Českou republiku závazné, pokud je nelze provést jinak,
- j) o tom, zda rozhodnutí o rozpuštění politické strany nebo jiné rozhodnutí týkající se činnosti politické strany je ve shodě s ústavními nebo jinými zákony,
- k) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

(2) Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodní smlouvy podle čl. 10a a čl. 49 s ústavním pořádkem, a to před její ratifikací. Do rozhodnutí Ústavního soudu nemůže být smlouva ratifikována.

(3) Zákon může stanovit, že namísto Ústavního soudu rozhoduje Nejvyšší správní soud

- a) o zrušení právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu se zákonem,
- b) spory o rozsah kompetencí státních orgánů a orgánů územní samosprávy, nepřísluší-li podle zákona jinému orgánu.

Soudy

Čl.90

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.

Čl.91

(1) Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, vrchní, krajské a okresní soudy. Zákon může stanovit jejich jiné označení.

(2) Působnost a organizaci soudů stanoví zákon.

Čl.92

Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud nebo Nejvyšší správní soud.

Čl.93

(1) Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení. Své funkce se ujímá složením slibu.

(2) Soudcem může být jmenován bezúhonný občan, který má vysokoškolské právnické vzdělání. Další předpoklady a postup stanoví zákon.

Čl.94

(1) Zákon stanoví případy, kdy soudci rozhodují v senátu a jaké je jeho složení. V ostatních případech rozhodují jako samosoudci.

(2) Zákon může stanovit, ve kterých věcech a jakým způsobem se na rozhodování soudů podílejí vedle soudců i další občané.

Čl.95

(1) Soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.

(2) Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Čl.96

(1) Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.

(2) Jednání před soudem je ústní a veřejné; výjimky stanoví zákon. Rozsudek se vyhláší vždy veřejně.